

ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ:

ಗುಣಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯಗತ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆ

ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ, ಇನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗದ ಆದರೆ ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದ ವಿಷಯ ಸೇರಿಸುತ್ತೇನೆ:

- 'ಗುಣಮಟ್ಟ' ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಗೊಂದಲ ಇರುವುದು.

ನಿರುಕ್ತವಾಗಿ ನಾಮಪದವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾಮಪದವಾಗಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ 'ಗುಣಮಟ್ಟ' ಪದ ಬಳಕೆಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಗೊಂದಲ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷಣಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಅದೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಲನೆ' ಅಥವಾ 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉದ್ಯಾನವನ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳಂತಹದ್ದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾದಾಗ, ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ನಾಮಪದ ಅನ್ವಯಿಸಿದಾಗ, 'ಗುಣಮಟ್ಟ' ಎಂಬುದು ಗುಣಲಕ್ಷಣ, ವಿಶೇಷ ಅಥವಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಅದು ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ. ಅಥವಾ 'ಉನ್ನತ' ಅಥವಾ 'ಕೆಳಮಟ್ಟ' ಎಂಬಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯ ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನೂ ಧ್ವನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ' (ಡಕಾರ್(Dakar)) ಅಥವಾ 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯಗತ್ಯತೆ' ಯಂತಹ (the 2005 UNESCO EFA monitoring report (2005ರ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಇಎಫ್‌ಎ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ವರದಿ)) ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ, 'ಗುಣಮಟ್ಟ' ಎಂಬುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ ಮಾನದಂಡ ಅಥವಾ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ 'ಬೋಧನಾ ಗುಣಮಟ್ಟ' ಎಂಬುದು ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಬೋಧನೆಯ - ಎಲ್ಲಾ ಬೋಧನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಮಾಮೂಲಿ ಮಟ್ಟದ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಇದು 1990ರ ದಶಕದ ಬ್ರಿಟನ್‌ನ ನೀತಿ ಉಪಕ್ರಮದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ , ನಾವು ಮಾರಾಟದ ಅಥವಾ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಗತಿವಿಧಾನದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, 'ಗುಣಮಟ್ಟ' ಎಂದರೆ ಬರೀ ಒಂದು ಗುಣಲಕ್ಷಣವಾಗದೆ 'ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಸಾಧನೆ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಗುಣಮಟ್ಟ'ದ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟ ರೂಪಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ, 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಅತ್ಯಗತ್ಯತೆ', 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ' ಹಾಗೂ 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಇಂತಹದೇ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಬಳಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ' ಎಂದರೆ, 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ' ಇರಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣವಿಶೇಷ ಅಥವಾ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಾದ ಮಾನದಂಡದ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಗೊಂದಲ. ಅಥವಾ 'ಗುಣಮಟ್ಟದ' ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸೂಚಿತ ಭಾವವನ್ನೇ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು. ಬಹುತೇಕ ಯಾವಾಗಲೂ, ಸೂಚಿತವಾದುದು ವಿವರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲುಗೈ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಭೂತ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಗುಣಮಟ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ, 'ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ' ವನ್ನು ಸಾಧಾರಣ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ವೈಫಲ್ಯವು ನಾವು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ:

- ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು (ಸೂಚಿತ) ಸೂಚಿಸುವಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟಗಳ (ವಿವರಣಾತ್ಮಕ) ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಆಯ್ಕೆ, ಮತ್ತು
- ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೇವಲ ಮೂಲಭೂತ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು (ವಿವರಣಾತ್ಮಕ) ಗುಣಮಟ್ಟ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ (ಸೂಚಿತ) ಸೂಚಕಗಳಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸೂಚಕಗಳು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಿಗೆ ಸೂಚಿತಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ಹಾಗೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅವು ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೋಧನೆಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ, ವಿವರಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ . 'ಮಗು ಸ್ನೇಹಿ ಬೋಧನೆ' ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ 'ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಬೋಧನಾ ಶೈಲಿ' ಎಂಬ ಪುನರುಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಬಾರದು.

2.4 ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಟಿ (NCERT)ಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಾಧನಗಳು (QMT (ಕೃಷಿ) - Quality Monitoring Tools)

ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ನಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ (MHRD-Ministry of Human Resources Development) ದ ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಮಂಡಳಿ (NCERT(ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಟಿ)-National Council of Educational Research and Training) ಒದಗಿಸಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ವಿಧಾನ, ಅನುಷ್ಠಾನದ ಆರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಇದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಮಗ್ರ ಸೂಚಕ ಆಧಾರಿತ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಪರಿಕರಗ್ನು ಅಥವಾ 'ಗುಣಮಟ್ಟ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಾಧನ'ಗಳನ್ನು (ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು (QMT (ಕೃಷಿ) -Quality Monitoring Tools) ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು) ನೀಡುತ್ತದೆ. ಐದು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು:

- ರಾಜ್ಯ
- ಜಿಲ್ಲೆ
- ಬ್ಲಾಕ್
- ಸಮೂಹ (ಕ್ಲಸ್ಟರ್)
- ಶಾಲೆ/ಸಮುದಾಯ

(ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ, 2006: 4)

ಇದು ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮುನ್ನಡೆ. ಇದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀತಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ ನೀಡಿರುವಂತಹ ವಿವರಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೂಚಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ತರಗತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರೂಪವಾದದ್ದು. ಅದೂ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ರೂಪಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಇನ್ನೂ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದು.

ಕ್ಯುವಂಟಿ ಚೌಕಟ್ಟು, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಎಂಟು 'ಆಯಾಮ'ಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ:

- ಶಾಲಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು
- ಶಾಲಾ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಬೆಂಬಲ
- ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ತರಗತಿಯ ಪರಿಸರ
- ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು (TLMs (ಟಿಎಲ್‌ಎಂಗಳು – teaching learning materials)
- ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ
- ತರಗತಿಯ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು
- ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಸಮಯ ನಿಗದಿ (ಬೋಧನೆ-ಕಲಿಕೆ ಸಮಯ)
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಉಸ್ತುವಾರಿ.

(ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ, 2006: 1)

ಈ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಆಯಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಪೂರಕಗಳು, ಸಂದರ್ಭ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮದಂತಹ ಪರಿಚಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಈ ಚೌಕಟ್ಟು

ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ - ಹೀಗಾಗಿ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮೇಲಿನ 2ನೇ ಆಯಾಮ, ಇನ್ ಪುಟ್ (ಒಳಸೇರಿದ) ಹಾಗೂ ಔಟ್ ಕಮ್ (ಫಲಿತಗಳ) ಸೂಚಕಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೆಲವು ಕ್ಯೂಎಂಟಿ ಗಳು ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎ (SSA-Sarva Shiksha Abhiyan)ದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (DISE-District Information System for Education)ಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ದಾಖಲಾತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತೆ ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ(Mehta (ಮೆಹ್ರಾ), 2006).

ಪ್ರತಿ ಎಂಟು ಆಯಾಮಗಳಿಗೆ ಆರರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು 'ಪ್ರಮುಖ ಸೂಚಕ' ಗಳನ್ನು ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಒಟ್ಟು ಸೂಚಕಗಳು 62 ಆಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಭಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಆರು ಪ್ರಮುಖ ಆಯಾಮಗಳನ್ನೂ ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ ನೀಡಿದೆ. ಇದು ಮೇಲಿನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ ಕುರಿತ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಹೊಸ ಅಂಶ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ:

- ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ
- ಸಮುದಾಯ ಬೆಂಬಲ ಹಾಗೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ
- ಶಿಕ್ಷಕ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ
- ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಟಿಎಲ್‌ಎಂಗಳು (TLMs)
- ತರಗತಿ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಉಸ್ತುವಾರಿ.

(ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ, 2006:7)

ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂತಹ ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳ ನಂತರ, ಐದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗಾಗಿ 14 ಕರಡು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಪರಿಕರಗಳು ಅಥವಾ 'ವಿಧಾನಗಳು' ಹಾಗೂ ಮೂರು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟು ಸಲ

ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಯಾರು, ಯಾವಾಗ ಇದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಯಾವ ನಮೂನೆ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಕೃಷಿ ಎಂಟಿ ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ನಾನು ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲೂ ಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಳಗಡೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ನಂತರದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸೇವೆಗೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ಅವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಏನೆಂದರೆ, ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇತರ ಸೂಚಕಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಪರಿಕರಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಕೃಷಿ ಎಂಟಿ ಗಳ ಎಂಟು 'ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ' ಆರರರಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು:

- ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ತರಗತಿಯ ಪರಿಸರ (ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಸೇರಿದಂತೆ ಹೊರಗಿನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ).
- ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಟಿಎಲ್‌ಎಂ ಗಳು (ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಪಾಲನೆ, ಕಛುಹಲಗೆ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಾಧನ ಸೇರಿದಂತೆ ಬೋಧನಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು).
- ಶಿಕ್ಷಕ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ (ಶಿಕ್ಷಕರ ಕಿರು ಪರಿಚಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ತರಬೇತಿ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಅರ್ಹತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು).
- ತರಗತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು(ತರಗತಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಪರಿಕರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅನುಪಾತ (PTR (ಪಿಟಿಆರ್) – Pupil Teacher Ratio), ಪಾಠ ಪರಿಚಯಗಳು, 'ಬೋಧನೆ - ಕಲಿಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ (Pedagogy(ಪೆಡಗಾಜಿ) – ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ)), ಟಿಎಲ್‌ಎಂ ಗಳ ಬಳಕೆ, ಬೋಧನೆ - ಕಲಿಕೆ

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಉಪಕ್ರಮ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪುನರಾವರ್ತನೆ).

- ಅವಕಾಶಗಳ ಸಮಯ ಮಾಪನ (ಒಟ್ಟು ದಿನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಬೋಧನಾ ಗಂಟೆಗಳು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ತರಗತಿಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹಾಜರಾತಿ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಹಾಜರಾತಿ).
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಉಸ್ತುವಾರಿ (ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ದಾಖಲಾತಿ, ಬಹುಮಾನ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷೆ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ನೀತಿಗಳು).

(ಎನ್‌ಸಿಇಆರ್‌ಡಿ, 2006: 2-4)

ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿಕ್ಕದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಚೆದುರಿಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಮತ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇವು 'ತರಗತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ' ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಒಂದರ ಸೂಚಕವಂತೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಿರೋನಾಮೆ 'ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂದೇ ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವರು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕ - ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು 'ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ತರಗತಿ ಪರಿಸರ' ಅಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಲಾದ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು(ಇದು ಮತ್ತೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಉದಾಹರಿಸಲಾದ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ, ಕ್ಯೂಎಂಟಿ ಯು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಆಯಾಮ ಹಾಗೂ ಸೂಚಿತ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ) ಬ್ಲಾಕ್ ಹಾಗೂ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ಲಾಕ್ ಮಟ್ಟದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಹಾಳೆ, ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ರೀತಿನೀತಿಯ ಐದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ' ಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಹಾಳೆ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವ ಬಿಆರ್ ಸಿ (BRC – Block Resource Centre(ಬ್ಲಾಕ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ)) ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಡೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು, ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ತರಗತಿ ವೀಕ್ಷಣೆ ಅನುಸೂಚಿ (ನಮೂನೆ CLF (ಸಿಎಲ್‌ಎಫ್) IIa) ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ವಿಭಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು

ಸಾರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ನಮೂನೆ (ಮಾತೃಭಾಷೆ, ಗಣಿತ, ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್) (ನಮೂನೆ CLF (ಸಿಎಲ್‌ಎಫ್) IIc). ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಿಆರ್ ಸಿ (CRC – Cluster Resource Centre (ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ)) ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಕರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದುದು, ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ತಾರ್ಕಿಕವಾದದ್ದು: ತರಗತಿ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ 'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮಟ್ಟ (ಹೆಚ್ಚು/ಸಾಧಾರಣ/ಕಡಿಮೆ)', 'ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ ವಿಧಾನ ಬಳಸುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತೆ (ಹೌದು/ಇಲ್ಲ)', 'ತರಗತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು (ದಯವಿಟ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿ)'. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬ್ಲಾಕ್ ಮಟ್ಟದ ವೀಕ್ಷಣಾ ಪರಿಕರ ಬಹಳ ವಿವರವಾಗಿದೆ. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಸೂಚಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: 'ತರಗತಿಯ ಪ್ರಕಾರ (ಒಂದೇ ತರಗತಿ/ ಅನೇಕ ತರಗತಿ)', 'ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು (ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಧಾನ /ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ)', 'ಟಿಎಲ್‌ಎಂ ಗಳ ಬಳಕೆ (ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ/ಸಾಲದು/ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ)'.
 ಹೀಗಾಗಿ, ಕ್ಯುವಂಟಿ ಸೂಚಕಗಳ ಹಾಗೂ ಪರಿಕರಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು, ಕೆಳಕಂಡ ಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಅಂಶಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ:

- ಬೋಧನೆಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ (ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಧಾನ / ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ)
- ಗುಂಪುಗೂಡಿಸುವಿಕೆ (ಶಿಕ್ಷಣ ಆಧಾರಿತ)
- ಆಸನ (ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಏರ್ಪಾಡು)
- ಸಂಪನ್ಮೂಲ (ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು, ಟಿಎಲ್‌ಎಂ ಗಳು, ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆ)
- ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ(ಪಾಠ ಪರಿಚಯ /ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು/ ಸಮಾರೋಪಗಳು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ)
- ಸಂಸ್ಥೆ (ತರಗತಿ/ಗುಂಪು/ವ್ಯಕ್ತಿ)
- ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ (ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು)
- ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (ವಿಧಾನ/ಪುನರಾವರ್ತನೆ).

‘ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ’ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ‘ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ’ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅದಕ್ಕಿರುವ ವಿರೋಧ ಹಾಗೂ ‘ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ ವಿಧಾನದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ಅರ್ಹತೆ’ ಅಂತಹ ಅಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸೂಚಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೊಂಕು ನುಡಿಯಬಹುದು. ಕ್ಯೂಎಂಟಿ ಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಬಳಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪರಿಶೀಲನಾ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಭಾರತದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಶಾಲೆಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಕರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಲ್ಲಿ, ವೀಕ್ಷರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವುದಲ್ಲದೆ ಶಾಲೆಗಳು, ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಹೋಲಿಸುವಂತಾಗಿರಲು ಪರಸ್ಪರ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಬಯಸಬಹುದು. ಕ್ಯೂಎಂಟಿ ಯ ವಿಕಸನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಂತಹ ಕಾಳಜಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.

ಅನುವಾದ: ಸಿ.ಜಿ. ಮಂಜುಳ

ಪರಿಶೀಲನೆ: ಗೀತಾ ದತ್